

שהוא מוקף מחמת איסור כגו שהדליקו בו צננת והיינו דברא דאמר הואיל ונעש צמים ולר"ש אסורין בשעה שהוא דולק ולרי יהודה אף אחר שכנה עיי"ש וא"כ אפשר שגם הרשב"א סובר כרש"י ובעה"מ והי"ח קושית הרשב"א גם לדינא שהוא כרי יהודה צנוקף מחמת איסור.

L

ענף ד

והנה חליצא דרש"י חולין מה שמביא רחיה דלרי יהודה אסור מוקף מחמת איסור דהא איסור הנסים של הגר הוא להשמן שהוא מוקף מחמת איסור, אף שלכאורה הא אפשר דגם לרי יהודה יהיה האיסור אף דהשמן ושמילה מצד שכולן הן צמים להשלהבת שגם לר"ש אסור אף שלרי יהודה אסור בשביל זה לכל היום, נראה דמה שהשלהבת עושה שיאסרו לטלטל הגר מדין צמים להשלהבת אינו מצד שהשלהבת הוא מוקף אף כדכתבתי משום דלהסיר השלהבת לטלטל הרי ודאי יכנה וא"כ אינו מדין צמים לדבר האסור מצד הקפאה אלא צמים לדבר האסור בטלטול מצד איסור כיצוי, להחשיב שדרבנן גם הטלטול והשלהבת ע"י הגר שהן עפולין לו כטלטול השלהבת בעצמו שהיה אסור מצד איסור כיצוי. ואולי נימא דמה שרש"י צמתני דף מ"ד ס"י לר"ש דאוסר בגר הדולק צננת צנוד שהוא דולק אסור שמה יכנה הגר, הוא גם להמסקנא דברא דר"ש לא חייב לשמא יכנה דהא מתיר דבר שאינו מתכוין כקושית אביי ומה שאוסר הוא משום צמים, משום דאיסור צמים הוא שחשב הטלטול לא על הגר אלא על השלהבת שבו שלכן מכיון שהשלהבת עצמו אסור בטלטול משום שהוא מכנה אסור לטלטלו אף ע"י הנסים שליכא האיסור משום דלא מתכוין ואינו ע"ה, ולכן סובר רש"י צדף מ"ד ששי"ך זה רק כשאיכא עכ"פ חשש כיצוי דאם לא היה כלל חשש כיצוי לא שייך לאסור אף שדרבנן הטלטול דע"י הגר מצד צמים לטלטול שאסור מצד כיצוי. ומש"כ רש"י צדף מ"ז דנכי האי מוקף מודה ר"ש שהכלי טפל לשלהבת צנודה בו ולאו משום דחייב לכנייה, כוונתו שאינו אסור מצד הספק דשמה יעבור על איסור כיצוי דהא אינו מתכוין הוא שמוחר לר"ש אלא הוא איסור בעלמא כהא דמוקף שהא איסור טלטול אף שליכא חשש איסור משום דהוא צמים להאיסור כדבארתי ולכן הוכיח שפיר דאם גם רי יהודה אינו סובר מוקף מחמת איסור והנסים הוא להשלהבת הא נמי לא היה זה צמים לדבר האסור משום מוקף שיהיה שייך ליאסר לכל היום אלא מדין צמים להשלהבת האסור מדין כיצוי שלא

היה שייך לאסור לכל היום אלא להשלהבת צנודה דולקת בהגר, לכן לריך לומר לרי יהודה שאוסר נר שהדליקו בו צננתה שנת שאית לו גם מוקף מחמת איסור, שלכן השמן מוקף בעצם מחמת איסור דמועיל לטלחה דהדלקה דהא מסתפק ממע חייב משום מכנה, והוי הגר צמים להשמן דאסור משום מוקף.

אבל ח"כ הוא רק כשימא דהרשב"א סובר כרש"י חולין, דאם נימא דקושיתו היא מהמדה דרי יהודה נמי אינו סובר מוקף מחמת איסור אלא דבולן הן צמים להשלהבת אבל סובר רי יהודה דגם זה נאסר לכל היום מדין צמים יקשה דח"כ א"ך מוכיח מנר שהדליקו בו צננתה שנת סובר רי יהודה מוקף מחמת איסור. אף אפשר לדחוק דהמתיר לא חש להמדה דלא מסתבר לו כלל שימא בשביל צמים להשלהבת שיהיה אסור לכל היום מדין מוקף והיה סבור דחישתמיט להמדה הנרייתא דרי יהודה אוסר נר שהדליקו בו צננתה שנת ומסתבר שהרשב"א סובר כרש"י ומקשה שפיר.

אבל הוא רק חס לא נימא שצדעתו ליטלו צננת הוא כשכח מקשה שפיר, דלהטעם שכתבו החוס' צדף מ"ג ונתיירוצין דף ע"ז שצדעתו ליטלו צננת אפילו מניח חשיב כשכח לא קשה כלל, דהא נגר לא שייך לומר שהוא רק כמתעסק בעלמא שמה שמתן השמן והסתילה בהגר והדליק שם שהרי מוכרח צכוונה ליתן ולהדליק שם דאי אפשר בלא זה, וכיון שאינו כשכח י"ש לאסור לכל היום לרי יהודה אף שלא היה צמים אלא למקפת הלילה, ורק בהגיונו בעלמא להגייט וכדומה שייך להחשיבו כמתעסק שהוא כשכח כדלעיל ואף בהטעמה נמי שייך לומר דהא כשכח לא מצטיח כשאפשר היה לצורך הטענה לכסותה צחוון שיוכל ליטול משם את הקורה בלא לטלטל את הכסוי שהוא רק כמתעסק בעלמא מצד עגלותו להתבונן על זה אלא אף חס היה העורך להטענה לכסותה צחוון זה שלא יכול ליטול את הקורה אלא עם הכסוי נמי הוא רק כמתעסק צננה שנטל דבר האסור לטלטל לכסות ולא דבר העומד בטלטול מחמת שלא איכפת לו מה ליטול לקח מה שחזמן לידו, ואף חס לא היה לו דבר העומד להטעין בו כיון דלא שכיחא שייך שהחשיבוו כמתעסק בעלמא מאחר דהוא איסור דרבנן לא חשש לאסור לאוסן דלא שכיח. ולכן הרשב"א שכתבתי סובר כדוך צי הרי לא אפשר לומר שהוא מטעם שיתחשב כשכח כדכתבתי אלא היה שייך לומר שלא יהיה צדן צמים מטעם אחר ולכן הקשה שפיר, אבל החוס' הא כתבו

מטעם דהוא כשכח משום דסברי כדרך ח' ולא ק כלם.

ואם נימא דר"ח שלא כתב הטעם דהוא כש סובר שאינו מטעם זה נאסר לומר כדי יקשה עליו קושית הרשב"א דאינו סובר כפר בחולין אלא דלרי יהודה הוי הגר עצמו מוקף מחמת איסור אינו מדין צמים, משום שער"ס מתקיים יורו מלאכת ההדלקה אף שהוא בלא מטעם כלל המטעם נעשה צנ"ש ורק לר"ש אסר רבא ד מטעם צמים. ויהיה כוונת רעקיא ציונו לתוס' ו מ"ז לומר שהתוס' שם פלגי על ר"ח צטעם הז אצל הא הטעם שכתבתי לפרש"י בחולין הוא לכא טעם נגוד שאין לדמות לכלים שמלאכתו לאי כדלעיל ולכן יותר מסתבר שגם טעם ר"ח הוא מ דהא כשכח שגם הוא יכול לצבור כרש"י. (ונוגג לדינא להשמיכות שאיכא צמדינתו שנתוכס ארו חוטי טלעקטערי שמדבקים אותם לעלעקטערי צ צחוון שאין לתוס' שינתק מהטלעקטערי), ואף א"כ לתוס' הא אינו כלום דהוא דבר שאין מתכוין דה ר"ש שמוחר לכחילה, (ובפרט שגורך האדם חוקף שלא ינתק מהטלעקטערי דלרש"י לקמן דף דה טפי גם צפ"ר אינו מודה ר"ש), דלמש"כ לכו ולהרשב"א מותר להתכסות בהם כשצריך להחוס צה איסור טלטול וכן י"ש לומר אף לתוס' לא צטעם צמדינתו ליטלו צננת אינו צמים משום כשכתב, ולר"ח חס נימא שלדידיה אינו מטעם כשכח שצביל שלא יקשה קושית הרשב"א אן לומר דסובר דה שנתקיים בהגר מלאכת הז אטעם צנ"ש נמי נחשב כלי שמלאכתו לא כדכתבתי יהיה אסור להתכסות בהן. וכן הוא צ השעות שקורין זייגערס צצמדינתו שהלכות הוי עלעקטערי, וכן צמנורות הטלעקטערי שגמי צה, דלרש"י והרשב"א לפ"ע שכתבתי מותר לכו צחוון השעה שאפשר לטלטלם כשצריך ל השעה וכשצריך לקרב אליו המנורה להאי יותר דהא אין לחוש לשמא ינתק מהטלעקטערי, רע"ז חוקף שלא ינתקו דהרי צריך להאורה ליעט השעות, ולר"ח חס נימא שלדידיה אינו פ דהא כשכח יהיה אסור, ולדינא כיון שיותר מ כדכתבתי לרש"י והרשב"א שלכן מסתבר שגם סובר כן לכן י"ש להתיר צטלטול).

והנה לרי יהודה עצמו דסובר דבר שאינו מ אסור הא י"ש להיות הגר מוקף בעצמו שהיה אסור לטלטל צבניה"ש מטעם דלמלא דקיעט לה ככתב, ופעילא הוא מוקף מחמת

Tandler, Mordkhai

ספר

מסורת משה

חלק שני

הוראות והנהגות שנשמעו מאת

רבן של כל בני הגולה ופוסק הדור

הגאון האדיר

רבי משה פיינשטיין זצוק"ל

ר"מ מתיבתא תפארת ירושלים בנוא יארק

ומלפנים אבד"ק ליובאן, פלך מינסק

בן הגאון הצדיק חסיד ועניו מרן ר' דוד זצ"ל

נערך מיומנו של נכדו ותלמידו

הג"ר מרדכי טנדלר שליט"א

ירושלים

טבת תשע"ו לפ"ק

וממילא אסור, ואין לדמותו לבישול דהפסק קדירה, שהוא בדרך שלמעשה קשה מאוד לבשל.

חזרה מאש לבלעך בשבת

ק"ב] ושמעתי שהשיב רבינו להרב יהושע בלום שאם מישהו הניח אוכל ע"ג אש בליל שבת, בלי לכסות האש בבלעך, אבל גם יש לו שם אש שכך מכוסה בבלעך, שמותר לו לשנות האוכל מהאש שאין בו בלעך, להאש שיש בה בלעך. דהלא ע"י זה ממעט בחומו, ולא מוסיף, וממילא אין בזה חשש בישול.

הלכות מוקצה

טלטול מנורה חשמלית ושעון שבת

ק"ג] וכשהיה רבינו בבית החולים וקודם שבת דיברנו במה יהיה מותר להזיז בשבת. ואמר רבינו שהנר (המנורה) החשמלי מותר להזיז, בפרט לצורך גופו או מקומי^{כח}, ואפשר לגמרי, דבעצם אין מלאכתו לאיסור, ולמעשה במשך שבת, טלטלתי אותו הרבה פעמים לפני רבינו, כשרציתי לשימו במקום אחר, כדי שלא יפול אורו על רבינו, ולא סירב רבינו. רק פעם אמר שדואג שלא יחשבו האחיות^{קכט} שזה הוכחה שמותר לנו לעשות כל מיני מלאכות, ולא יבינו החילוק. והשבתי שהם לא שואלים שום דבר, מאמינים אותנו ולא מחשבים במעשינו, והסכים רבינו והניח לי להזיזו.

אבל אמר רבינו ששעון השבת, כן נחשב כמלאכתו לאיסור, דהלא נעשה לכבות ולהדליק! וא"כ נצטרך להחמיר שלא לטלטלו. אבל השולחן שמונח עליו, מותר לטלטלו, דהלא בסיס הוא לדבר האסור והמותר.

למעשה, כשבת קרה, כשרצינו להזיז השולחן, ראינו שכל זמן שמונח השעון עליו, א"א שנוכל להזיזו למקום שנצטרך, רק אם נשים השעון על הרצפה, אם שייך. וטענתי, דהלא נחשב זה כלצורך מקומו. וחשב רבינו ואמר, צורך מקומו ממש, אינו, אבל כן הוא כצורך מקום אחר, ולכאורה אין שום חילוק בדבר ומותר לטלטלו גם לצורך מקום אחר, דעיקר ההיתר הוא, שלא מטלטלו לצורך להשתמש שאסור, וכך עשיתי.

קכח. ע' באג"מ או"ח ח"ג ס' מט, וח"ד ס' צא או"ה שכתב רבינו שהם מותר לצורך גופו ומקומו, אבל באו"ח ח"ה ס' כג ביאר שבאמת הם מותרים לגמרי. ומכאן נראה שהיה פשוט לרבינו ההיתר לצגו"מ, ומה שסבר שהוא מותר לגמרי היה כחידוש אצלו.

קכט. Nurses.

מא

ק"ד] ושאלתי רבינו בשם גי' מאורר (פאן חשמלי) לצור למעשה אפשר כך לטלטלו, אין פסק זה מפורסם לכל. וזו ושאלתי ומה לגבי טלטול ל במקרה שיש לחוש לטלטלו, ג"כ יש לחוש למרא גופו ומקומו, ולא חששו לזה יבינו שמטלטלו לצורך מקומו מטלטלו, רק שלא ידוע שזו העולם אינם בקיאים בהלכות להיפוך, מקילים במקום שיש ואמרתי שבעצם יש שאלה יו שחושש לגזלנים, רו גרוע, דיכול לחשדו שהדליקו שיש היתר של לצורך גופו ו אותו!

אבל אמר רבינו שבאמת אם מחשש גזילה, אף שלא מחמת שחושבים שמחשש גנ או מסתבר שלא יחשדו, ויבינו והוספתי, דהלא חז"ל לא אנ דף ס. שרק בהתקן אבל בהאיסורים הכלליים שי במקרה דגן, הלא יכול להו שעושה אותו, אז בלילה, חו ואז ישים הפאן בחלונו!

והסכים רבינו שיש כך לנהו

קל. [עיין בכתובות דף ס. ד"ז שבעצם אין איסור של תיקון מנ

Drzi, Jitshak ber Shemuel

11

בעזה"ת

ספר /

שבות יצחק

בדיני מוקצה

מאת

יצחק בלאאמו"ר הרב שמואל שליט"א דרזני

פעיה"ק ירושלים תובב"א
שנת תשמ"ט לפ"ק

מבעו"י ע"י יחוד בקרן ז
 אע"פ שאינו כלי. וטעם ז
 לאו בר עביד מעשה הוא
 שכתב דה"ה לשאר דברים
 תורת כלי עליהם, כגון נדב
 הטעם הוא משום דלאו ב
 כלי, ומשום כך התירום
 אע"פ שאינה כלי מ"מ אינ
 לעפר שהכינו ולמה לא

ואפשר דסברת האגרו'
 שהזמינו לכך אינו מדינא
 צורך לכך, [ע"י רשב"א ז
 שמדינא הם כאבנים כיון
 נפש, והארכנו בזה בפ"ד]
 רגילים לטלטלו מחשש ש
 ט"ז, נביא דבריו להלן] וכי
 לטלטלו, לא רז

עוד אפשר דכוונת האגו'
 א' לענין מאורר ושעון המ
 ענין איסור, מ"מ כיון שהנ
 חיבורם לחשמל, חשיבי כ
 לצורך גו"מ, וא"כ לכאור
 דהיינו ההבערה, אלא דהו
 שמלאכתו לאיסור, משא"נ

ב. גם הגרש"ז אויערבן
 התקשה בטעם איסור מו'
 לטלטלה כלל וגם אסור לע

פרק י"ד

דין מוקצה בנר שהדליקו בו

[סימן רע"ט סעי' א"ד']

א. מוקצה דשלהבת

בשו"ע סי' רע"ט ס"א כ' נר [של שמן או פמוט, מ"ב סק"ד]
 שהדליקו בו באותה שבת אע"פ שכבה אסור לטלטלו. והטעם מבואר
 בגמ' שבת מז. והובא כמשנ"ב שם סק"א דכיון דבין השמשות היה
 אסור בטלטול לפי שנעשה הנר והשמן והפתילה בסיס לשלהבת שהוא
 דבר האסור בטלטול, מיגו דאיתקצאי לביה"ש איוקצאי לכולי יומא,
 וזהו הנקרא בגמ' מוקצה מחמת איסור דקיי"ל ביה לאיסורא ע"כ.

והנה לא נתבאר הטעם למה שלהבת נחשבת דבר איסור, דאמנם
 הדלקת הנר היא מלאכה אסורה אבל השימוש בנר הדולק להאיר בו
 הוא דבר המותר. ומצינו באחרונים ביאורים בזה.

א. עיין באגרו"מ ח"ג סי' נ' שכתב דשלהבת דומה לאבן וכשם
 שאבן אינו כלי ולכן אסורה בטלטול כך שלהבת שאינה כלי אסורה
 בטלטול. מבואר דס"ל דטעם איסור טלטול שלהבת משום שאינה
 כלי, וכן כתב בספרו דברות משה עמ"ס שבת דף מ"ז..

ודבריו צ"ע שהרי גם דבר שאינו כלי מצינו שהותר לטלטלו
 כשהוכן לכך מבעו"י, וכדאיתא בשו"ע סי' ש"ח סל"ח דעפר שהוכן

מבעו"י ע"י יחוד בקרן זוית מותר לטלטלו לעשות בו כל צרכיו
 אע"פ שאינו כלי. וטעם ההיתר מכואר בגמ' שבת נ. משום דעפר
 לאו בר עביד מעשה הוא, וע"י בשו"ת הרא"ש כלל כ"ב סי' ח'
 שכתב דה"ה לשאר דברים הנזכרים בגמ' שמותר לטלטלן בלי שיהא
 תורת כלי עליהם, כגון נדבך של אבנים ולבנים שנשתיירו מבינין וכו',
 הטעם הוא משום דלאו בר עבידי מעשה הם לשוויה עליהו תורת
 כלי, ומשום כך התירום בהכנה הנזכרת בהם ע"כ. וא"כ שלהבת
 אע"פ שאינה כלי מ"מ אינה דומה לאבן דכיון שהוכנה למאור דומה
 לעפר שהכינו ולמה לא יהיה מותר לטלטלה אע"פ שאינה כלי.

ואפשר דסברת האגרו"מ דהיתר טלטול דבר שאינו כלי אע"פ
 שהזמינו לכך אינו מדינא אלא שהתירוהו חכמים במקומות שראו
 צורך לכך, [ע"י רשב"א ביצה לג: שכ"כ לגבי עצי הסקה ביו"ט,
 שמדינא הם כאבנים כיון שאינם כלי, והתירום חכמים לצורך אוכל
 נפש, והארכנו בזה בפ"ד] ונר מכיון ששימושו במקומו, ועוד שאין
 רגילים לטלטלו מחשש שיכבה הנר [וכמש"כ החזו"א סי' מ"א ס"ק
 ט"ז, נביא דבריו להלן] וכיון שגם בלאו איסור מוקצה אין דרך העולם
 לטלטלו, לא ראו חכמים צורך להתיר טלטולו.

עוד אפשר דכוונת האגרו"מ עפ"י דבריו שהכאנו לעיל פ"ב אות
 א' לענין מאורר ושעון המחברים לחשמל דאע"ג דאין עצם מלאכתם
 ענין איסור, מ"מ כיון שהכח שעושה המלאכה בהם הוא באיסור ע"י
 חיבורם לחשמל, חשיבי כלים שמלאכתם לאיסור ואין לטלטלם אלא
 לצורך גו"מ, וא"כ לכאורה הכ"נ הדלקת השלהבת נעשית באיסור
 דהיינו ההבערה, אלא דהתם הוי המאורר והשעון כלי ולכן הוו כלי
 שמלאכתו לאיסור, משא"כ כאן שהשלהבת אינה כלי לכן היא דבר
 האסור בטלטול.

ב. גם הגרש"ז אויערבך שליט"א בספרו מנחת שלמה סי' י"ד
 התקשה בטעם איסור מוקצה דשלהבת, דאע"ג דכפני עצמה א"א
 לטלטלה כלל וגם אסור לעשות כן בשבת משום מכבה, אבל מ"מ הרי

ואפשר דיעווי לעיל נ שנשרו מהאילן בשבת אקצינהו, וכתב הב"י דו היה בידו ללקטן דלא נ י"ל דהואיל והגמ' אסר ולכן גם לטעמו של החז אפילו אם ייחד את הנר

רגילים לטלטלה ע"י הנר ממקום למקום ולהנות מאור השלהבת בכל מקום שירצה, דאטו בכל כלי שמותר לטלטל בשבת צריך להקפיד שהחלק החשוב ביותר שבו שכולם בסיס לו יהיה ראוי להפרידו בשבת ולטלטלו גם בפני עצמו. קצת דוגמא לכך מהיתר טלטול שעון בשבת שכל המנגנון בסיס לטבלא והמחוגים לדעת על ידם את השעה אע"פ שהטבלא לחוד ודאי אסור להפרידה בשבת מהשעון ולטלטלה בפני עצמה.

טלטול כלי חשמל

הנה לענין טלטול כ בטלטול כדין נר, ע"ב להתנסות בשמיכה חש בטלטול לצורך גו"מ כ דבר הנדלק נחשב זה וכיון שהוא כלי הרי מדבריו דס"ל דאין בח

ובישוב השאלה כי וז"ל ואמרתי לישב בדוחק דכיון שהשלהבת הולך ומתחלף כל הזמן מעמוד ראשון לשני ומשני לשלישי וכו' והוא גם עיקר וחשוב מאד לכן רואין אותו כדבר נפרד מכולם, וכיון דמ"מ אין בו ממש ולא כו טלטול הוא ככלים ואוכלים ושאר דברים הניטלים בשבת לכן יש עליו שם מוקצה, עיי"ש עוד.

ומ"מ לענין טלטול דמעיקר הדין מותר, לאסור גם במנורת ח

ג. החזו"א בסי' מ"א ס"ק ט"ז כתב בביאור מוקצה דשלהבת וז"ל, יש לעי' מ"ש שלהבת מנר שמן ופתילה הלא בשעת הדלקה גם נר לא חזי למידי אלא לתשמיש האור, ואי דלא מקרי מוקצה כיון דהוא משמש להאור והו"ל כשאר הכלים המשמשים א"כ גם שלהבת לא הוי מוקצה. וי"ל דלעולם אין דרך הנר לטלטל בשבת דלמא תכבה, א"נ לעולם השתמשות הנר היא במקומה ואין דרך לטלטלה, ודבר שאין עשוי לטלטל כלל אע"ג דנהנה ממנו בשבת חשיב מוקצה, והלכך שלהבת חשיב מוקצה, אבל נר שמן ופתילה כיון דמותרין לאחר שכבה הנר, מהשתא לאו מוקצה נינהו לר"ש וכו', והלכך צריך טעם דנעשה בסיס לדבר האסור.

וע"ע שם ששאל שיש בו מנורה קטנה חשמלית שבזה אין ד בטלטול, וכתב לו ה. בו אור חשמלי שמ דהלא לעולם אין מ בקומקום חשמלי גד בקומקום גדול מצ

והנה המנחת שלמה שם העיר דלדעת החזו"א צ"ע טובא אם הכין במיוחד נר דולק מבעוד יום בתוך עששית שמוגן מהרוח למען יוכל לילך לאור הפנס גם בליל שבת צריך להיות מותר לפי"ז בטלטול כיון שנעשה לשם כך. וגם אפילו בנר רגיל, מ"מ אם מפורש התנה בע"ש שרצונו גם לטלטל הנר ממקום למקום לדברי החזו"א ג"כ צריך להיות מותר, עיי"ש.

ואפשר דיעווי' לעיל בפתיחה לדיני מוקצה אות ד' וה' בדין פירות שנשרו מהאילן בשבת שאסורים בטלטול דמדלא לקטינהו מאתמול אקצינהו, דכתב הב"י דמשום הכי גזרו בכל המחובר אפי' היכא שלא היה בידו ללקטן דלא פלוג רבנן, ועיי"ש מש"כ עור כיו"ב. דלפי"ז י"ל דהואיל והגמ' אסרה שלהבת בסתמא משמע דאסרוה בכל אופן, ולכן גם לטעמו של החזו"א שאיסורה משום שהדרך לקבוע לה מקום, אפילו אם ייחד את הנר להדיא לטלטלו י"ל דלא פלוג חכמים ואסור.

74 טלטול כלי חשמל

הנה לענין טלטול כלי חשמל שיש בהם חוט לזהט אם אסורים בטלטול כדין נר, עיי' בשו"ת אגרות משה ח"ג סי' נ' שנשאל אם מותר להתכסות בשמיכה חשמלית בשבת וכתב, דדוקא שלהבת דנר אסורה בטלטול לצורך גו"מ כיון שאינה כלי אבל הדבר המדליק בחשמל וכן דבר הנדלק נחשב זה ודאי כלי שתשמיש שלו הוא להדליק ולהדלק וכיון שהוא כלי הרי הוא מותר לצורך גופו ומקומו. הנה משמע מדבריו דס"ל דאין בחוט חשמל לזהט משום איסור מוקצה דשלהבת.

ומ"מ לענין טלטול מנורת חשמל כ' בשמו בספר טלטולי שבת, דמעיקר הדין מותר, אכן כיון שיש אור של נר שאסור בטלטול יש לאסור גם במנורת חשמל דכיון דדומה לנר של אש אתי לאחלופי.

וע"ע שם ששאל את הגר"מ זצ"ל איך הדין במכשיר חשמלי שיש בו מנורה קטנה הדולקת כגון שעון חשמלי המואר ע"י מנורה חשמלית שבזה אין המנורה כעיקר הכלי האם מכשירים אלו מותרים בטלטול, וכתב לו הגר"מ זצ"ל וז"ל, וכלים כמו שעון חשמלי שיש בו אור חשמלי שמאירו, מכיון שאין לחוש שיסלק האור מהכלי, דהלא לעולם אין מסלקין האור לא שייך לאוסרו, וכן אין לחוש בקומקום חשמלי גדול שיש בו אור שמראה שפועל, דהלא משתמש בקומקום גדול מצד שכונתו הוא להעמידו מע"ש על כל השבת.

לצורך גופו ומקומו דהיה לביה"ש לגמר

ולכאורה יש לתמוה לו הא אנן קיי"ל כר"ש דלית בשו"ע סי' שי"ח ס"ב ב הבריא לאכול ממנה ולא א בביה"ש מו

ובישוב תמיהה זו עיי' כר"ש דלית ליה מוקצה ז עליו באותו שבת דדחיה נ

והנה צ"ל דמש"כ המע אר"ש, דלפי"ז יהיה משמע והרי מבואר בגמ' שבת נ כונתו דאנן קיי"ל כר"ש ד כר"ש אלא כר"י, ועכ"פ ד

אולם היא גופא צ"ע דז בידים מה הטעם דלר"ש ליה מוקצה בדחיייה בידים וכמבואר בשב

וי"ל עפ"י מש"כ בחזו"ה היא, דלר"ש אע"ג דהדלג הוי כגמרו בידי אדם, ור"י לדבר האסור לכן אסור לכ קיי"ל כר"י ולכן הוי כדחי

והנה אע"פ שנראה דהגר"מ זצ"ל דן בדבר מצד חשש כיבוי מ"מ שמענו מדבריו שלמעשה מותר לטלטל מכשיר חשמלי שיש בו מנורה קטנה שאינה עיקר הכלי.

ד. ומהגר"י"ש אלישיב שליט"א שמעתי דמאחר שלא נתבאר די טעם איסור טלטול שלהבת, לכן כל מכשיר חשמלי שיש בו חוט לזהט כגון מנורת חשמל או תנור חימום או פלטה חשמלית, וכן קומקום חשמלי, י"ל דהם בכלל מוקצה דשלהבת [בשעה שהם דולקים או בשדלקו בין השמשות] ואסורים בטלטול אפי' לצורך גו"מ, וגם מנורת פלורסנט המיטלטלת נראה דאסורה בטלטול ע"כ. [מיהו כלים שאין להם שימוש אחר מלבד השימוש שלו הם עומדים, כגון מנורת חשמל, אפילו אינם דולקים ולא דלקו ביה"ש, דינם ככלי שמלאכתו לאיסור שאין לו שימוש בגופו, ועי' דינו לעיל פ"ב אות ד' שמחמירים בו שלא לטלטלו גם לצורך מקומו כדבר שאינו כלי. משא"כ קומקום חשמלי שהוא כלי שאפשר להשתמש בו מלבד השימוש לחימום המים הרי דינו כשאר כלי שמלאכתו לאיסור ומותר לטלטלו לצורך גו"מ, אם אין בו מוקצה דשלהבת כנ"ל].

וכלים חשמליים שאין בהם חוט לזהט כגון מאורר שעשוי להטלטל ומחובר לחשמל, הוי כלי שמלאכתו לאיסור ומותר לטלטלו לצורך גו"מ. ועי' לעיל פ"ב אות א' סק"ג כמה תנאים בהיתר זה. L

ב. מיגו דאיתקצאי בנר

בשו"ע סימן רע"ט ס"א כתב נר [כלי השמן, פמוט] שהדליקו בו באותה שבת אע"פ שכבה אסור לטלטלו. וביאר המשנ"ב סק"א דטעם איסור טלטול הנר אחר שכבתה השלהבת הוא משום דמיגו דאיתקצאי בביה"ש איתקצאי לכולי יומא. ובס"ק ד' כתב דלכן אף חמור דינו משאר כלי שמלאכתו לאיסור שמותר לטלטלו לצורך גו"מ וכמו דאיתא בסי' ש"ח, דהכא כיון דבביה"ש היה אסור לטלטלו אף

בעזרה ש"ה

עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

שו"ת

נשמת שבת

חלק ג (ב)

הלכות מוקצה

*

כולל בירורי הלכות בהלכות שבת המצויים
(השייבים לשו"ע סי' ש"ח - שי"ב)

*

כל אלה חוכרו יחדיו בעזרת ד' יתברך ויתעלה

ע"י הצעיר באלפי

ישראל דוד הארפענעם

רב דביהמ"ד "ישראל והזמנים"

מח"ס ישראל והזמנים ג"ח, שו"ת ויברך דוד ה"ח

ספר חינוך ישראל, ס' נשמת ישראל ג"ח

שו"ת מקדש ישראל ז"ח, וש"א"ס

ברוקלין נ.י. - אלוף תשע"ב לפ"ק

דפוס הכתב

דיני טלטול כלים עלעקטערים שונים

סימן שפ"ו

אשאלה - נר עלעקטערי (עלעקטעריק-באל"ב) אם דינו כאש ממש שיחשב מוקצה מחמת גופו כמו נר דעלמא (ארד מותר לטלטלו לצוגומ"ק ככשמל"א).

מהו לטלטל תנור חימום עלעקטערי (היטע"ר בלע"ז) או פלאטה.

תשובה - אם יש בה חוט לזהט חשיב מוקצה מחמת גופו (ואסור לטלטלו אפילו לצוגומ"ק) [הגם שיש שמקילים]. לכאורה לפי מה שכתבנו בנשמ"ש ח"ו (ק"י עלעקטעריק סי' א') שהמדליק נר עלעקטערי חייב משום מכעיר, דגחלת (או חוט) בוערות כאש לזהט דינו כמו אש, ממילא לענינינו נמי דינו כשלהבת דקיי"ל בעלמא (ובשו"ע סי' תנ"ט) דנר (שהיה דולק בביהשמ"ש) ומנורה חשיבי מוקצה מחמת גופו שכולה נעשית בסיס להשלהבת, וכ"ה בשו"ת מנחת יצחק (ח"ג סי' מ"ג) ובשו"ת כוונת הלב (סי' ט"ו) ובשו"ת חלקת יעקב (סי' קי"ז, וכן תנור שמכשלים בהם) ובשו"ת באר משה (ח"ו קוע"ל סי' כ"ה, מטעם אחר כיון שאי אפשר להשתמש בו לשום תשמיש אך ורק למלאכה איסור, ויש לדחות טע"ז) [וכ"כ ער"ש בבא"מ (ח"ז קוע"ל סי' מ"ג) לגבי מור"ש שיש נר דולק בתוכה] ומביא נמי כן מס' אז נדברו (ח"ד סי' מ'), וכ"כ בס' שבות יצחק (ע' קע"ד) דמאחר שלא נתבאר די טעם איסור טלטול שלהבת, לכן כל מכשיר שיש בו חוט לזהט הם ככלל מוקצה דשלהבת, וכן החליט לאיסור בס' חוט שני (ח"ג ע' ס').

והגם שלהרבה מן הטעמים שנאמרה בטעם איסור טלטול נר רגיל דולק המובאים כדברינו להלן בסי' תר"ג יעוב"ש (ובפרט לא שייך בזה חשש כיבוי מאחר שהשלהבת שבתוכה סגור ומסוגר), מ"מ היות שאין לנו הוראה ברורה בטעם של מוקצה דנר (שמקובל לאיסור חמור בכל הפוסקים ובכל הדורות) על כן אין בידינו להורות קולא בנר בוער עלעקטערי.

ובס' הלכתא רבתא לשבתא (פ"ג חקירה כ"ג אות ב') מצאתי שנזרקה במסיבת ת"ח שאין חשש לטלטל נר עלעקטערי כיון דלא שייך גבה החשש דשמא יטה (פי' שנקטו בטעם איסור טלטול נר ומנורה בשבת משום חשש שמא יטה), אבל הוא כ' לאיסור כיון דשייך גבה הטעם שמא יתקנם (שיש בכך משום תיקון מנא) [ולענ"ד הוא גזירה רחוקה כיון שאין הדרך של מנורת עלעקטער שתתקלקל מעצמו כי אם לעתים יותר רחוקים].

דעת המקילים

מיהו הגרשז"א בשו"ת מנחת שלמה (ח"א סי' י"ד) לאחר שכי' לבאר יסוד מוקצה דנר, שהוא מאחר שהשלהבת הולך ומתחלף כל הזמן מעמוד ראשון לשני, ומשני לשלישי, ומשלישי לרביעי וכו' וכיון דמ"מ אין בו ממש, ולא בר טלטול בפני עצמו הוא ככלים ואוכלים ושאר דברים הניטלים בשבת לכן יש עליו שם מוקצה, כי דלפי זה נר עלעקטער (העומד להתלטל) שחוט הלוהט אין בו שום שלהבת (וע' להלן עוד בזה) והאש שבתוכו קבוע תמיד ואינו מתחלף דינו ככלי, ושכה"נ לפמש"כ החזו"א בטעם איסור טלטול נר כיון שאין שייך דרך נר להתלטל דילמא תתכבה, וההשתמשות בו תמיד הוא

זפה, נדיק פילה, שדן מונח יי"ש הארץ דעת כבוד, ווילין, י"ו. אף רובא ס הוא כוין ככלי אשפה, זכשעה לאחי כתי מי ישראל כשזרקו מותר הברירה יבה בני זו אולי

במקומה וכו', זה לא שייך בנר עלעקטערי שאינו מתכבה בטלטולו, ועומד להתטלטל על כן אינו מוקצה עיי"ב (והיינו דס"ל דמה שנו עלעקטער נראית לעיני אדם כאילו יש בו שלהבת, אין המציאות כן, גם שלהבת הנראית בחוט מחכות בווערות אין מתחלפת כנ"ל ע"י זרם העלעקטער התדירי שעוברת החוט או גוף החימום), מיהו במקום אחר כתב שירא להתיר, שיש חשש שיאמרו דמדמותר טלטלו שמע מינה שאינו אש, ויבואו גם להקל בהדלקתו או בכיבוי, וכן מביא משמו בפשטות לאיסור בס' שלחן שלמה ח"ב (ע' כ"א הערה ל"ד), וע"ע שם בחלק א' (ע' רצ"ט הערה ח'), וכן ראיתי לאיסור משמיה דהגרי"י פישער ז"ל (בעמח"ס אבן ישראל) דטעם מוקצה של נר דעלאמא משום דהשלהבת הוא מוקצה מחמת גופו משום שאין בו ממש (כדאיתא במס' ביצה דף שלהבת אין בו ממש), והכי נמי בשלהבת דנר עלעקטערי [וצ"ע שבמק"א ראיתי משמיה דהגרי"י פישער ז"ל שסמך להקל ע"פ החזו"א לטלטל 'מחמם (הייצוג"ג) עלעקטערי' (שי"ל חוט ארוך) מתדר לחדר לצורך ילדים, שבכה"ג לסברת החזו"א (מא-טז, מז-י) דמוקצה דנר הוא משום שאין הדרך לטלטלו שלא תכבה עיי"ב, ממילא בכלי עלעקטערי שאין חשש זה מותר, ובכל השבוע הדרך לטלטלה במקום למקום ואינו מיוחד לה מקום, וכנראה שלצורך ילדים סמך עצמו על החזו"א אף שלדידיה נראה להחמיר].

אם יש שלהבת לנר עלעקטערי (באל"ב)

ומדרי דברי בו שמעתי מפי מומחים דבאמת אין "שלהבת" ממש בנר עלעקטערי (באל"ב) שאי אפשר לשלהבת לבעור בלא אקסידזשע"ן (והלא הזכוכית סגור שאי אפשר לשום אקסידזשע"ן ליכנס לתוכה) רק נראית כן לעיני בן אדם מחמת תוקף להיטותו וחמימותו ואדמימותו, שנעשית ע"י חיכוך זרם העלעקטער העוברת דרך החוט [שטבע כל גשם כשמתכך ומתשפשף הרבה

פעמים זה אחר זה הוא מתאדם כאש, ונר עלעקטערי עשוי מחוט דק שכשהזרם עוברת דרך עליה (החוט הדק והצר) בתכיפות ורציפות זה אחר זה מתאדם ע"י החיכוך והשפשוף כאש בווערות, אלא שכל שאר גוף היה מתחיל לבעור ולהיות כלה גשרף בכך, אבל הטעניק של נר העלעקטערי הוא שקבעו החוט בתוך זכוכית אטום שאין נמצא שם שום אקסידזשע"ן על כן אינה יכולה לבעור כאש רגיל שלהט ושללהבת עולה ממנה, ועל כן אינה נבערת ונכלית, שו"ד שכבר עמד בזה בס' מאורי האש (פ"ב ענף ג') וז"ל דבמאור העלעקטערי שבמנורות ליבון אין בו שום שלהבת, אלא כל האור הוא רק מחמת ליבון של החוט, ולא דמי לשלהבת של שמן דחשיב שפיר מוקצה, משום דאית ביה ממש קצת, מ"ט לית ליה תורת כלי, משא"כ הכא נראה דחשים כלי גמור שהוא מאיר, דאטו משום שהחוט מלוכך פקע מיניה תורת כלי יעו"ש עוד.

גם הלום ראיתי בשו"ת אג"מ (או"ח ח"ה סי' כ"ב אות ל"ו, סי' כ"ג) שכ' שנו עלעקטערי מדינא אינו מוקצה (ודינן ככלי היתר, לא ככשמל"א, דכשמל"א פירושו דבר שעושים בו איסור, לא דבר שנעשה ומקבל כוחו מן איסור ועיי"ש שאף אינה נעשית בסיס להשלהבת העלעקטערי הבעור), אבל כ' שמ"מ יש לאסור דאתי לאחלופי באור של נר דאסורה עכ"ד ולא הבנתי לשיטתיה הלא יש שינוי גדול בין נר רגיל לנר עלעקטערי ולמה ניחוש דאתי לאחלופי, שו"ד משמיה בס' דברות משה (סי' ל"ח ענף ד') דמותר לטלטל מנורות עלעקטערי באותו השטח (סביב סביב), וע' בס' שולחן שלמה (סי' שי"ב סק"ב).

להלכה

ולמעשה מקובל בפי כל מורי הוראות לחומרא שנידונית כנר ומנורה של אש בעת וכנ"ל בריש דברינו.

גוף חימום שיש ב

להנ"ף כל גוף חימום שי דינה כנר, ומוקצ הכלי נעשה בסיס להחזו להניעו ממקום למקום אפי' ויתבאר עוד אי"ה בנ

שאלה - להנ"ל עלעקטערי הקבוע (על השולחן) לצדדו אז

תשובה - אסור כ (דכולה)

להנ"ל דכל שיש שם חוט דינו כנר עם שלהבת ז ממילא שאפילו אם הנר שיוכלו לצדדו לצדדים אנו נעשה בסיס להנר ו

ז"ל

סימן י

שאלה - להנ"ל היטע"ר (רע דלוקה לצורך גופו ונ רוח חם למקום ש

תשובה - אותה הנ עלעקטער

בווערות מקוצין מחמה לצוגומ"ק, ואינך דינן לצוגומ"ק. יש שני מינים שבה מתלהטים כגחלת מתלהטת כל כך עד ש נראה דאותו המין שא בווערות דינו כשאר כלי שמלאכתו לאיסור, שמו

אמנם אותו המין שחוטיה נעשים כגחלת בוערת לכאורה דינו כנר עלעקטערי (באל"ב בלע"ז) שכתבו האחרונים שמאחר שהמחמם את המתכות עד שתועשה כגחלת בוערות חייב משום מבעיר נעשית הנר והמנורה בסיס להאור (שלהבת) העלעקטערי, ממילא שגם היטער עלעקטערי דינו כנר דלוקה דקיי"ל שאסורה מחמת גופה ואסור לטלטלו אף לצוגומ"ק (שנעשית בסיס להשלהבת), והגם שיש לחלק דזה לא דמי לנר עלעקטערי ששם רואין שיש כמין שלהבת סביב החוטים הלוהטים (ושלהבת זו הן הגה שמפיקים נוגה ומאירה המקום סביבותיה) על כן יש לדמותו לנר, משא"כ בזה שאף שנעשית כגחלת בוערות מ"מ אין שום שלהבת מסביב לה, על כן אולי אינה כנר לגמרי (ולא שייך כל כך לומר שכל הכלי יהא בסיס לאיסור), מ"מ לא מסתבר לחלק בכך, וכן נקט לאיסור בזה בשו"ת חלקת יעקב (ח"א סוסי"מ) כיון שהחוטין מתחממים כגחלת בוערות, וכן ראיתי משמיה דהגר"ש וואזנער שליט"א דתנור עלעקטערי שיש באמצעה חוט אש לזהט שהוא מוקצה מחמת גופו, וממילא שכן נמי דין פלאט"ה שבתוך תוכה יש בהם חוט לזהטין כגחלת בוערת.

מהו לטלטל תנור או דוד וקמקום עלעקטערי (פערקילעטע"ר בלע"ז)

לכאורה בהם נמי יש כפנים חוטין לזהטין (גוף המחמם) [אלא שהן מוצנעין ומכוסין בין דופני הכלין] וא"כ דינו כנר דלוק דאסורה בטלטול.

אלא מה שיש לצדד בהם היות שבעיקרו מיועדין לאפות או לבשל התבשילים שבהתנור והמים שבתוך הדוד עצמו, ואח"כ להחזיק שם התבשילין והמים החמין בחימומן, על כן אולי בשביל כך נחשבין בסיס לאיסור (החוט הבוערות) ולהיתר (התבשילין והמים) שהם העיקר, וקיי"ל דבסיס לאיסור ולהיתר מותר

גוף חימום שיש בו חוט הבוער

להנ"ל כל גוף חימום שיש בתוכה חוט הבוער דינה כנר, ומוקצית מחמת גופו, דכל הכלי נעשה בסיס להחוטים הבוערים, ואסור להניעו ממקום למקום אפילו לצורך גופו ומקומו, ויתבאר עוד אי"ה בסימן שלאחר זה.

שאלה - להנ"ל מהו לטלטל נר עלעקטערי (באל"ב בלע"ז) הקבוע (על השולחן) בקנה המיטלטל לצדדו אצדודי.

תשובה - אסור כמוקצה מחמת גופו (דכולה בסיס להשלהבת).

להנ"ל דכל שיש שם חוט שנעשה כגחלת בוערות דינו כנר עם שלהבת דמוקצית מחמת גופו, ממילא שאפילו אם הנר נתונה בקנה המיוחד שיוכלו לצדדו לצדדים אנה ואנה אעפ"כ כל הקנה נעשה בסיס להנר ודינו כהנר עצמו.

ל

סימן שפ"ז

שאלה - להנ"ל מהו לטלטל בשבת היטע"ר (רעדיעטער) עלעקטערי דלוקה לצורך גופו ומקומו (כגון שתנשב רוח חם למקום שהוא יושב שם).

תשובה - אותה הסוג שיש בתוכה חוטי עלעקטער המתחממין כגחלת בוערות מוקצין מחמת גופן (ואסור אפילו לצוגומ"ק), ואינך דינן ככשמל"א דמותרין לצוגומ"ק. יש שני מינים א' שחוטי העלעקטע"ר שבה מתלהטים כגחלת בוערות, וא' שאינה מתלהטת כל כך עד שנעשה כגחלת בוערות, ונראה דאותו המין שאינו נעשה כעין גחלת בוערות דינו כשאר כלי עלעקטע"ר שדינם ככלי שמלאכתו לאיסור, שיותר לטלטלו לצוגומ"ק.

נר
דרך
זה
אש:
עור:
י נר
יכת
ל כן
הכת
שד"ר
י גי'
י כו
יכונו
זשיב
מ"מ
זשיב
ולוכן
ה סי
נטערי
לא
ים כו
זיסור,
להבת
לאסור
נולא
רגיל
לופין,
נף ד'
השטח
שי"ב
חומרא
בוער,